

OSNOVNA ŠOLA HAJDINA

Sp. Hajdina 24, 2288 Hajdina
<http://www.os-hajdina.si>

SEMENA PREŽIVETJA

»BUOB«

Raziskovalno področje: Etnologija
Inovacijski predlog

Avtorji: Manja Ekart, Tjaša Šterbal, Lana Vajda

Mentorici: Marija Meklav, Silva Hajšek

Hajdina, 2017

Zahvala

Za pomoč pri izvedbi raziskovalne naloge kot inovacijskega projekta se najprej zahvaljujemo vsem anketirancem, ki so odgovorili na naša vprašanja v anketi in nam tako pomagali do želenih rezultatov. Pa tudi tistim, ki so našo idejo – zamisel o krompirjevem sejmu vzeli zelo resno in nam pomagali z nasveti.

Za spodbudo in pomoč pri raziskovalnem delu se zahvaljujemo ge. Mariji Hernja Masten, univerzitetni diplomirani zgodovinarki, arhivistki v pokoju. Posebna zahvala gre hajdinskemu županu mag. Stanislavu Glažarju in predsednici Turističnega društva Mitra ge. Sonji Brlek Krajnc.

Zahvaljujemo se tudi članicam Društev žena in deklet občine Hajdine, Dražencev, Gerečje vasi in Hajdoš.

Pri prevajanju povzetka v angleščino nam je priskočila na pomoč ga. Tatjana Lukovnjak, za vse koristne nasvete v računalniški učilnici se zahvaljujemo ge. Andreji Novak
Hvala tudi mentoricama Mariji Meklav in Silvi Hajšek, ki je nalogo tudi lektorirala.

Kazalo vsebine

1	UVOD.....	1
1.1	Hipoteze.....	2
1.2	Metode in oblike dela:	2
2	TEORETIČNI DEL.....	3
2.1	Vsebinska opredelitev sejma.....	3
2.2	Pomen sejma skozi zgodovino Ptuja	3
2.2.1	Tradicionalni ptujski sejmi	3
2.3	Zgodovina Hajdine	6
2.4	Društvo žena in deklet Hajdina.....	6
2.4.1	Nastanek in zgodovina	6
2.4.2	Aktivnosti.....	7
2.4.3	Namen	8
2.4.4	Načrti	8
3	OPIS INOVACIJSKEGA PREDLOGA	10
3.1	Predstavitev ideje.....	10
3.1.1	Zgodovina krompirja.....	10
3.1.3	Uporaba v prehrani	12
3.1.4	Zdravilni učinki krompirja.....	12
3.2	Uresničitev ideje.....	12
4	RAZISKOVALNI DEL	14
4.1	Analiza ankete občanov	14
5	RAZPRAVA.....	24
5.1	Rezultati hipotez.....	24
6	ZAKLJUČEK	25
7	KAZALO SLIK	26
8	VIRI IN LITERATURA.....	27

Povzetek

V inovacijskem predlogu smo s pomočjo ankete in intervjuja raziskali našo idejo o krompirjevem sejmu na tržnici v Hajdini, ki bi prispevala k še večji prepoznavnosti kraja in ohranjanju domače obrti. Izvedeli smo veliko o delovanju društev, predvsem pa o njihovem naporu in skrbi za ohranjanje tradicij.

Rezultati ankete in intervjujev so pokazali veliko naklonjenost in podporo naši ideji.

V preteklosti so bile vasi na Dravskem polju, kamor spada tudi današnje območje občine Hajdine, največji pridelovalec krompirja v Sloveniji. Ljudje so ga kot poljščino sprejeli in spoznali dokaj pozno. Pridelava krompirja je pustila hajdinskim krajem poseben pečat, hkrati pa je "buob", kot mu pravijo domačini, spretno veskozi povezoval in tudi ohranjal kmečka in obrtniška dela.

Cilj naše ideje je prikazati, kako je krompir spremenil jedilnike v naši občini, predvsem pa, kako je bilo s trženjem te dobrine kot glavne sestavine prehrane nekoč in danes.

Semena preživetja so tako ustvarjala kulturno krajino posameznega območja in s tem pripomogla k pomenu in zgodovinskim dejstvom naše občine kot tudi širše.

Ključne besede: tržnica, Hajdina, etnologija, trženje, branjevka, sejem, "buob"

Summary

In the innovation proposal the idea of a potato fair in Hajdina was explored by means of questionnaires and interviews. The idea would contribute to even greater popularity of the site and the preservation of local crafts. We learned a lot about the functioning of societies, especially of their effort and concern for the preservation of traditions. The results of the survey and interviews showed a lot of affection and support for our idea. In the past, the villages on the Drava field, which includes the present territory of the Hajdina municipality, used to be the largest producers of potatoes in Slovenia. People accepted it as a crop quite late. Potato left the Hajdina places a special touch, while "buob" as the locals call it, skillfully connected and also maintained farmers' and craft work all the time. The aim of our idea is to show how the potato changed the menus in our municipality, particularly, what the marketing of such goods as the main ingredient of diets was like in the past and what it is like today.

Seeds of survival were thus creating a cultural landscape of a particular area and thereby contributing to the sense and historical fact of our municipality as well as broader.

Keywords: marketplace, Hajdina, ethnology, marketing, peddler, fair, "buob"

1 UVOD

Ste se pravzaprav kdaj vprašali, kaj sploh seme je?

Ta majcena drobtinica, ki, če jo veter odpihne, odnese s sabo košček življenja?

O semenih je veliko pisal tudi dr. Anton Komat in med njegovimi mislimi je tudi ta, da so lastna semena »semena preživetja«. S tem je seveda mislil, da so domače in stare sorte že prilagojene na naše okolje, odpornejše proti vremenskim vplivom in da si, če le lahko, pridelajmo lastna semena, saj si s tem na nek način zagotavljamo svoj obstoj.

Tudi krompir je zelo pomembno seme, ki je nekoč davno evropski svet rešilo lakote. Domačini imenujejo krompir na Dravskem polju »buob«. Še v Krajevnem leksikonu Dravske banovine leta 1937 najdemo podatek, da se na tem območju pridelala največ krompirja

Odločili smo se, da bomo postavitvev krompirjevega sejma in naš kraj Hajdino raziskali kot možno lokacijo, kjer naj bi se ljudje srečevali, prodajali in kupovali, izmenjevali svoje pridelke ter se družili z namenom samooskrbe.

Vemo, da v Hajdini in na hajdinski tržnici že sedaj poteka bogato trgovanje z lokalnimi pridelki, zato upamo, da se bo prijela tudi ta ideja.

Hajdina je bila v srednjeveških listinah prvič omenjena leta 1164. Leta 1202 je že bila razdeljena na salzburško Spodnjo in deželnoknežjo Zgornjo Hajdino z dvorom in cerkvijo. Gospoščinski urad z dvorom se omenja tudi v 16. in 17. stoletju, vendar o njem danes ni več sledu. V začetku 19. stoletja je imel trg Hajdina 86 hiš s 399 prebivalci, ob koncu 19. stoletja pa 123 hiš s 635 prebivalci ter dva živinska sejma. Prebivalstvo se je preživljalo s poljedelstvom, živinorejo in čebelarstvom.

Da bi krompirjev sejem na trgu resnično zaživel, mladi raziskovalci ponujamo idejo kako to uresničiti, hkrati pa bi leta pripomoglo ne le k ohranjanju kulturne dediščine, temveč tudi k dodatni prepoznavnosti kraja. [www. Hajdina.si](http://www.Hajdina.si),(2016)

Lokalnim kmetom bi taka tržnica odprla nove tržne poti, domačim prebivalcem pa ponudila možnost ponudbe in izbire domačih pridelkov.

Kaj je predvidena nova korist?

- Prispevati k širitvi ideje s poudarkom na etnologiji.
- Omogočiti domačim društvom, da prodajajo in ponujajo svoje pridelke in izdelke domače obrti.
- Krompirjev sejem.

1.1 Hipoteze

- Ljudje - prebivalci se zavedajo pomena ohranjanja običajev in kulturne dediščine za naše zanamce.
- Večja prepoznavnost kraja v smislu trženja.
- Krajan in vodilni na občini si želijo sejma kot oblike druženja, prodajanja in informiranja.

1.2 Metode in oblike dela:

Pri izdelavi naloge smo uporabili naslednje raziskovalne metode:

- deskriptivno
- komparativno
- metodo sinteze in analize
- ankete in intervju

Temelj našega raziskovanja predstavljata intervju in metoda anketiranja. Pripravili smo anketo za občane. Poleg tega smo iskali informacije tudi po časopisih, spletnih straneh, knjižnih policah ...

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Vsebinska opredelitev sejma

Sejem je beseda, ki ima v ekonomiji dva pomena: kot tržnica in kot tržišče. Sejem (trgovinski sejem) je oblika trga, ki ima nad regionalni pomen; v srednjem veku kot sejem blaga ob cerkvenih praznikih, zdaj kot sejem vzorcev, pri katerih se pogodbe sklepajo na podlagi razstavljenih vzorcev. To je ponavljajoča se, časovno omejena gospodarska prireditev, kjer se razstavlja ali prodaja blago ali usluge. Stranke lahko na sejmu primerjajo ponudbe različnih ponudnikov in si ustvarijo pregled tržišča. Gledano v splošnem sejmi pripomorejo k transparentnosti trga. Delijo se na univerzalne in strokovne. Izvorno so sejmi bili namenjeni direktnemu trženju, moderni sejmi pa imajo predvsem funkcijo informiranja. Leksikon.Sova, (2016)

2.2 Pomen sejma skozi zgodovino Ptuja

Ptuj (latinsko Poetovio, nemško Pettau) je mesto in središče mestne občine Ptuj. Je eno najstarejših mest v Sloveniji. Velik pomen zanj so imeli skozi zgodovino posamezni sejmi. Za Hajdinčane je bila to priložnost za zaslužek in izmenjavo pridelkov ter izkušenj tudi v kmetijstvu.

Sejem, ta način občasnega trgovanja, nam je znan že iz daljne preteklosti. Ptuj je dobil sejemske pravice že konec 9. stoletja, ponovno pa konec 10. stoletja. Ptujski letni sejmi so se prištevali k pomembnejšim, saj jim je pravico do trgovanja podelil vladar. Poseben sejmski red pa je omogočal nemoteno trgovanje. Ne glede na to, kakšna je bila njihova usoda skozi stoletja, še vedno potekajo ob določenih dnevih na ptujskih ulicah.

Prešernova ulica je kot osrednja ptujska sejmska ulica, ki je od zahodnih vrat v mesto rahlo ovijala grajski grič, dajala mestu poseben utrip v času teh sejmov, katerih tradicija izhaja že iz srednjega veka.

2.2.1 Tradicionalni ptujski sejmi

Sejmi, ki vztrajno nadaljujejo to tradicijo:

Jurijev sejem odpre sezono treh tradicionalnih sejmov na Ptuju. Poteka na mestnih ulicah in trgih 23. aprila. Zbere se približno 150 proizvajalcev in prodajalcev iz vse Slovenije, ki na sejmu ponujajo najrazličnejše izdelke. Na ta dan se organizira tudi srednjeveška tržnica.

Slika 1: Jurijev sejem
Avtorica: Andreja. Novak, 2016.

Ožbaltov sejem poteka na mestnih ulicah in trgih 5. avgusta. Ta dan je tudi praznik Mestne občine Ptuj, zato so v tem času po mestu organizirane številne prireditve.

Slika 2: Ožbaltov sejem
Avtorica: Andreja. Novak, 2016.

Katarinin sejem poteka po mestnih ulicah in trgih 25. novembra. Največ prodajalcev se zbere ravno na tem sejmu in ponuja najrazličnejše blago. Na tem sejmu se največ trguje z rabljenim blagom.

Slika 3: Katarinin sejem

Avtorica: Andreja. Novak, 2016.

Ostali sejmi:

Cvetlični sejem

Spomladi in v dnevih pred praznikom spomina na mrtve potekata na Ptuju cvetlična sejma. Na spomladanskem sejmu (april, maj) se trguje predvsem s sadikami, na drugem (oktobra) pa z rezanim cvetjem, ikebanami, s svečami ipd.

Pustni sejem

Pustni sejem poteka v predpustnih in pustnih dnevih. Datum se določa različno, glede na to, kdaj je pustni torek. Praviloma je to po svečnici, ki je vsako leto 2. februarja. Trguje se s pustnimi pripomočki in z okraski.

Božično-novoletni sejem

V mesecu decembru poteka na Ptuju tudi božično-novoletni sejem. Obiščete lahko stojnice s suhim sadjem, z novoletnimi okraski in darilci za praznične dni.

2.3 Zgodovina Hajdine

Zgodovina je mišljenje o preteklosti, ki jo ljudje od nekdanj raziskujemo in obnavljamo, da bi se bolje znašli v sedanosti in lažje presodili, kam gremo. Zato svojo preteklost neprestano zapisujemo in poglobljamo njeno razumevanje. Zgodovina je vedno naša lastna zgodovina, dejanje človekovega spoznanja in razumevanja samega sebe, iskanje svoje identitete. (Tematski leksikon – zgodovina, 2003)

Ime Hajdina je bilo v srednjeveških listinah prvič omenjeno leta 1164 kot Ghandin. Leta 1202 je že bila razdeljena na salzburško Spodnjo in deželno knežjo Zgornjo Hajdino z dvorom in cerkvijo. V začetku 19. stoletja je imel trg Hajdina 86 hiš, ob koncu 19. stol. pa že 123 hiš. Prebivalstvo se je preživljalo pretežno s poljedelstvom, živinorejo in čebelarstvom.

Že takrat je veljala za najpomembnejše prometno križišče, saj je skozi potekala glavna trgovska pot – tako imenovana jantarska cesta. Tudi vodovodna napeljava za potrebe rimskega Ptuja je bila speljana s Pohorja preko današnje Hajdine.

Danes je Hajdina samostojna občina, ki jo sestavlja sedem naselij. Gospodarsko spada med srednje razvite. Tu so številna društva, ki so danes nepogrešljiv vir ohranjanja in predstavljanja naravne in kulturne dediščine kraja.

Ne gre seveda pozabiti, da je celotno območje današnje Hajdine bogato z ostanki rimske zgodovine, saj del Hajdine uvrščajo v arheološki spomenik prve kategorije državnega pomena.

Slika 4: Trg pred poslovno-stanovanjskim objektom (arhiv občine Hajdina)

2.4 Društvo žena in deklet Hajdina

2.4.1 Nastanek in zgodovina

V občini Hajdina so se tudi dekleta in žene pogosto družile že vsaj 30 let. Pod okriljem ptujske strokovne službe OZVŽ in njene dolgoletne predsednice Terezije Meško so organizirale predavanja, delavnice, predvsem pa kuharske tečaje. A leta 1999 so na ustanovnem sestanku s Pravili, Znakom društva in organi društva to tudi potrdile in se poimenovala Društvo žena in deklet občine Hajdina. V svoji sredi so zbrale največ gospodinj iz Zg. in Sp. Hajdine, a tudi iz drugih vasi svoje občine in tako postale krovna organizacija za ostala tri društva, ki so se ustanovila kmalu za tem še v Dražencih (Društvo gospodinj Draženci), Hajdošah (Društvo žensk Hajdoše) in Gerečji vasi (Društvo žena in deklet Gerečja vas).

2.4.2 Aktivnosti

Vsa društva so v svojih programih zapisala dejavnosti, po katerih so postala prepoznavna tudi v širšem ptujskem in celo v slovenskem prostoru. S skrbno izbranimi celoletnimi prizadevanji so se angažirala s samostojnimi razstavami in akcijami, na katerih so poiskala skupne stike, se medsebojno dopolnjevala in s projekti prispevala k izjemno bogati kulturni dediščini našega hajdinskega izročila. Njihovo delo poteka v obliki različnih tečajev (kuharski, šiviljski, ročnodelski), predavanj (zgodovinska – mitreji ..., zdravstvena, družinska, medosebna in vzgojna problematika), strokovnih ekskurzij (vsako leto vsaj eno ali dve avtobusni odkrivanji lepote domovine, npr. ogled Ljubljane, Bohinja in Vogla, Bele krajine) in drugih oblik druženja (družabna srečanja ob praznovanju 8. in 25. marca, ob koncu leta, zadnja leta pa tudi druženja ob ličkanju koruze in luščenju bučnic, bučnih projektih, zeliščih, domačih kulturah - repa, ajda ...), ki jih vse leto tudi same vzgajajo, in obrteh, ki so pristne za posamezne vasi.

Ideje o semenih preživetja smo podkrepile tudi z obiskom razstave avtohtonih semen Društva gospodinj Draženci lani decembra.

Slika 5: Razstava avtohtonih semen Društvo gospodinj Draženci

Avtorica: Andreja. Novak, 2016.

V občini in tudi drugod je Društvo žena in deklet občine Hajdina znano tudi po pripravi različnih jedi, ki segajo v rimske čase in so jih predstavile na prireditvi ob otvoritvi obnovljenega 1. mitreja na Sp. Hajdini leta 1999, na razstavi ob 2. občinskem prazniku, v ptujskih Termah ob rimskih igrah ... V svoj program so vključile tudi različne kulturne dogodke in srečanja z znanimi osebnostmi (prijateljstvo s Šavrinskimi pupami en ragaconi ter Rožano Koštial, literarni večeri s pesnico Virginijo Mehle Majerič iz Celja, s pisateljem, ugankarjem, pesnikom, umetniškimi fotografom Ivanom Cimermanom, srečanje z akademskim slikarjem Karlom Pečkom, dr. Klevišarjevo, mag. Brankom Cestnikom, s takratno prodekanko PF v Mariboru, dr. Majdo Pšunder in tedanjo generalno sekretarko Državnega zbora go. Jožico Velišček, Hajdinčanko Mojco Vomer Gojkovič iz Zgodovinskega muzeja Ptuj ...), posebej pa so bile počaščene in vesele, ko se je njihovemu povabilu na kosilo v Ljubljani odzvala gospa Štefka Kučan, žena nekdanjega predsednika naše države.

2.4.3 Namen

Povezati žene in dekleta iz vseh vasi Občine Hajdina z namenom, da v njem svoje mesto najde vsaka (ne le kmečka) žena ali dekle, ki si poleg svojega domačega in službenega dela želi aktivnega vključevanja v družabno življenje na vasi, pa tudi širše.

2.4.4 Načrti

Načrti za naprej predvidevajo nadaljevanje dosedanjega dela. Med naštetim so se udeležile tečaja nemškega jezika, tečajev slikanja na steklo, svilo, izdelovanja raznih pletenih izdelkov, klekljanja. Svoj program sproti dopolnjujejo in se prilagajajo željam in potrebam ter aktualnemu dogajanju v kraju in občini, v katerega nedvomno sodi naša inovativna ideja o postavitvi stalne tržnice, kjer bodo, kot je pokazala anketa, z veseljem ponudile pestro izbiro raznovrstnih izdelkov.

O posameznih društvih najdete več podatkov na spletni strani Občine Hajdina www.hajdina.si, (2016)

V šoli že nekaj let z veseljem sodelujemo z našimi društvi, zato smo jih medse povabili tudi tokrat. Torej povabili smo jih, da skupaj soustvarjamo možnosti za koristno izrabo našega inovacijskega predloga – krompirjevega sejma.

Slika 6: Domača avtohtona semena 15. Gospodinjstkega večera Društva gospodinj Draženci

Avtorica: Andreja. Novak, 2016.

Slika 7: Obisk razstave domačih avtohtonih semen Draženčank (raziskovalke in mentorici)

Avtorica: Andreja. Novak, 2016.

3 OPIS INOVACIJSKEGA PREDLOGA

3.1 Predstavitev ideje

Učenci smo se seznanili s celotno problematiko skozi delavnice, kjer smo sami aktivno sodelovali, brskali po različnih spletnih straneh, pri tem pa prosili za pomoč različne strokovnjake.

V goste smo povabili go. Marijo Hernja Masten, univerzitetno diplomirano zgodovinarico, arhivistko v pokoju, ki je veliko povedala o krompirju iz zgodovinskega vidika. Prav tako je razmišljala tudi o njegovi vsestranski uporabi.

3.1.1 Zgodovina krompirja

V Evropo ga je prinesel Krištof Kolumb, kasneje drugi raziskovalci, ki so raziskovali svet in nova ozemlja. Krompir je bil prinešen v Evropo iz južne Amerike, nekje iz območja Čila in Peruja. Širil se je v notranjost postopoma iz kolonialnih držav Evrope, ki ležijo ob Atlantiku. V naše kraje je prišel v času Avstrijske monarhije, ko je vladala cesarica Marija Terezija, ki je želela poboljšati prehrano prebivalstva. Kmetje so se sprva upirali sajenju te poljščine, kasneje pa so jo sprejeli in posvojili za vsakoletno pridelavo. Danes poznamo preko 3000 vrst krompirja, bele, rumene, rožnate, rdeče barve in vodene ter mokaste strukture. Barva krompirja pravzaprav nima nobene pomembnosti pri prehranski vrednosti krompirja, ima pa bistveno vlogo pri tem, za katere jedi je primerna ta vrsta krompirja. http://www.kis.si/f/docs/Prodaja_slovenskih_sort_kror, (2016)

VRSTA	ZRELOST	GOMOLJ	PRIDELEK
Primura	Zelo zgodnja sorta	So izenačeni, veliki, ovalni. Kožica je gladka, rumena, meso je svetlo rumeno. Očesa so plitva	Zelo velik
Laura	Srednje zgodnja sorta	Ovalne oblike, izenačene velikosti. Kožica je gladka, atraktivne rdeče barve, meso rumeno. Očesa so plitva	Velik do zelo velik

Metro	Srednje pozna sorta	So enakomerni, podolgovato ovalni, s krem barve mesom in rumeno kožico, očesa so plitva	Velik
Desiree	Srednje pozna sorta	So veliki, podolgovato ovalni z rdečo kožico. Meso je svetlo rumeno. Globina očes je precej plitva	Velik do zelo velik
Jade	Zgodnja sorta	So podolgovati, ovalni. Kožica je rumena, prav tako meso	Dober
Actrice	Zgodnja sorta	So podolgovato ovalni, rumene barve	Zmerno dober

3.1.3 Uporaba v prehrani

Iz krompirja se pripravljajo jedi na zelo različne načine; lahko ga kuhamo, pečemo, cvremo, blanširamo ... Krompir je na krožniku skoraj nepogrešljiv, saj je zelo okusen in je odlična priloga k mnogim jedem.

Blitva s krompirjem, bučke s krompirjem, krompir s porom, krompir s skuto, krompir s testeninami, krompir z drobtinami in sirom, krompir z gorgonzolo, krompirjev golaž, krompirjev golaž s šampinjoni, krompirjev narastek, krompirjev narastek s špinačo, krompirjev zavitek, krompirjeva musaka, krompirjeva solata, krompirjeva solata z zelenjavo, krompirjeve kroglice, krompirjeve pizze, krompirjeve polovičke, krompirjevi krogi, krompirjevi kroketi, krompirjevi polpeti, zapečen krompir s sirom, polnjeni krompirjevi ocvrtki, krompir s sirom, gratiniran krompir s sirom, krompir z mascarponejem, krompir z zeleno, krompir po grško, krompir z lososom, krompirjeva solata s tunino, zapečeni pire z ocvrto rukolo.

3.1.4 Zdravilni učinki krompirja

Krompir je ena izmed najbolj priljubljenih jedi in težko se najde človek, ki ga ne uživa. Razen seveda večine deklet, saj se vse dobro zavedamo, da je krompir zelo kaloričen. Me, dekleta, rada govorimo o ločevalni dieti, ki prepoveduje uživanje krompirja skupaj z mesom, s čimer ni nič narobe. Je pa treba poudariti, da neuživanje krompirja ni najbolj pametno. Zakaj? Ker ima krompir poleg ogljikovih hidratov in kalorij še mnogo drugih lastnosti, ki so za naše zdravje še kako priporočljive. Naj vam jih na tem mestu predstavimo.

NEGA KOŽE:

Vitamin C in B-kompleks ter minerali, kot so kalij, magnezij, fosfor in cink, vse naštetje je dobro za kožo. Poleg tega, da krompir vsebuje vse to, pa je sveža krompirjeva kaša skupaj z medom odlična kot obrazna maska. Pomaga celo pri zdravljenju mozoljev in drugih nepravilnosti na koži. Hkrati pa ta kaša pomaga pri hitrejšem celjenju ran in opeklin. Krompirjeva kaša oziroma že sama voda, v kateri je krompir umit, je zelo dobra za mehčanje in čiščenje kože, še posebej na komolcih, kolenih in drugje, kjer se ponavadi pojavi trda koža.

DELOVANJE MOŽGANOV:

Normalno delovanje možganov je odvisno od ravni glukoze v krvi, zaloge kisika, nekaterih podzvrsti vitamina B, nekaterih hormonov, amino kislin in maščobnih kislin (na primer omega-3 maščobnih kislin). Krompir zadosti skorajda vsem naštetim potrebam. Bogat je z ogljikovimi hidrati, s čimer ohranja normalno raven glukoze v krvi ter tako ohranja možgane aktivne. Kisik prihaja do možganov s pomočjo hemoglobina po krvi, katerega glavna sestavina je železo, ki ga krompir prav tako vsebuje. Poleg tega je krompir bogat z vitaminom B ter fosforjem in cinkom, kar je prav tako dobro za možgane.

LEDVIČNI KAMNI:

Ledvični kamni običajno nastanejo zaradi previsoke ravni urinske kisline v krvi. V takih primerih se odsvetuje pretirano uživanje proteinov, kot so na primer živalski proteini in tudi špinača, določene vrste stročnic in podobno, saj vse to povečuje raven urinske kisline v krvi. Pri tem zelo pomagata tako železo kot tudi kalcij, ki ju vsebuje krompir.

3.2 Uresničitev ideje

Veliko smo razmišljali o tem, kako bi na izviren način predstavili našo idejo. Idejo o pokriti tržnici, ki smo jo pred leti mladi raziskovalci predlagali in se je lepo prijela, zdaj ponujamo še idejo o krompirjevem sejmu. Analiza ankete nam žal pri izvedbi sejma ni kaj dosti pomagala. Ljudje si sejem krompirja želijo, vendar nimajo ideje, kako bi naj to izgledalo.

Obiskovalci sejma bi si lahko ogledali razstavo sort krompirja, ki jih pridelujejo okoliški kmetje. Kupili bi semena za sajenje, izmenjali izkušnje o pridelavi, skladiščenju in ostalih stvareh. Dogodek bi lahko popestrili s kakšno krompirjevo jedjo, npr. krompirjevim golažem,

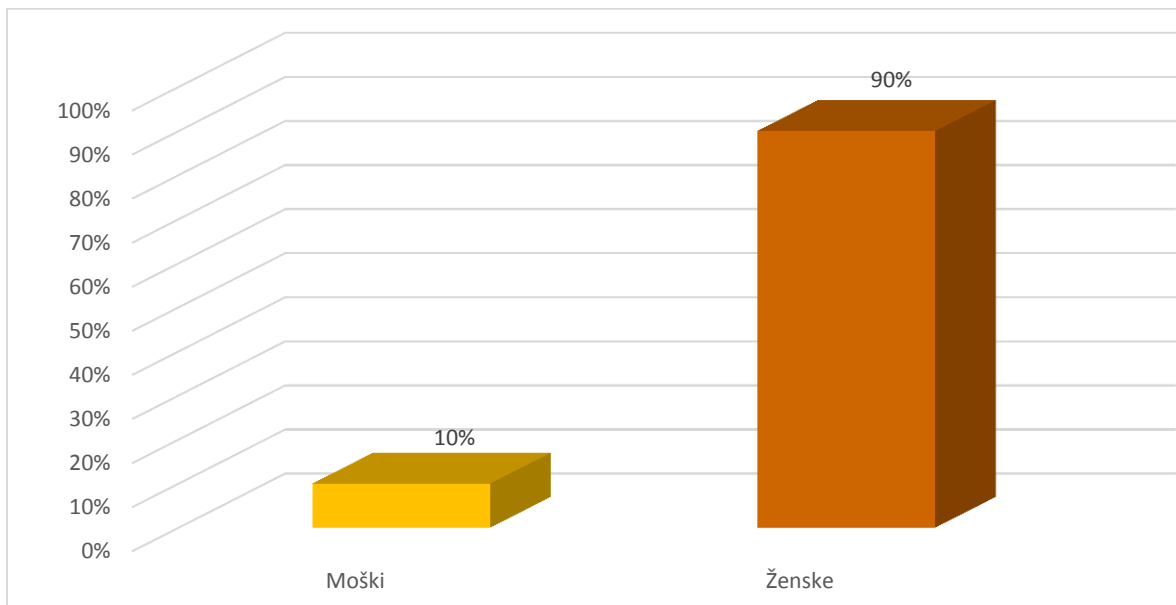
domačo »buobovo župo« ali pa povabili Semenarno Ptuj. Marsikateremu vrtničkarju bo pri izbiri semenskega krompirja težje zaradi pakiranja, ki ga ponujajo trgovci. Nekaterih sort se namreč ne da dobiti v zelo majhnih količinah. Lahko pa si seme kupi več sosedov skupaj in si ga potem razdelijo.

Krompirjev sejem bi se dogajal na prostoru pred občinsko zgradbo, ki je namenjen že obstoječi tržnici ob sobotah v jesenskem ali spomladanskem času. Za postavitev sejma bi bila zadolžena občina ali Turistično društvo Mitra Hajdina.

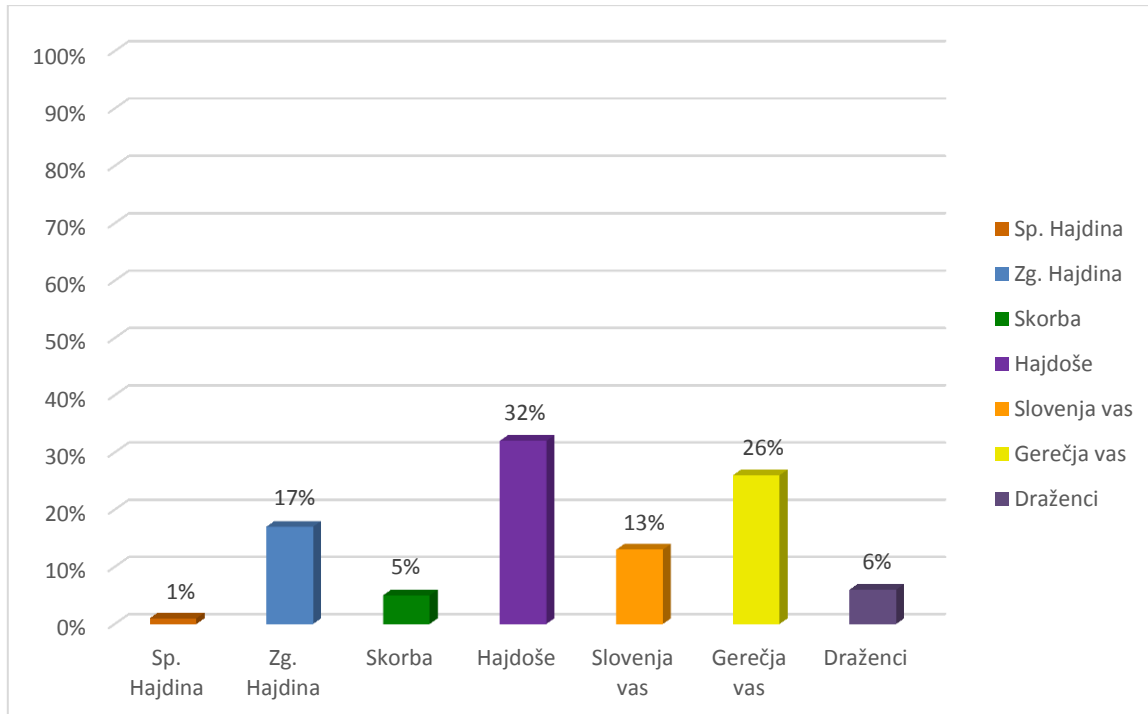
4 RAZISKOVALNI DEL

4.1 Analiza ankete občanov

V anketi, ki smo jo namenili občanom, je sodelovalo 120 ljudi.

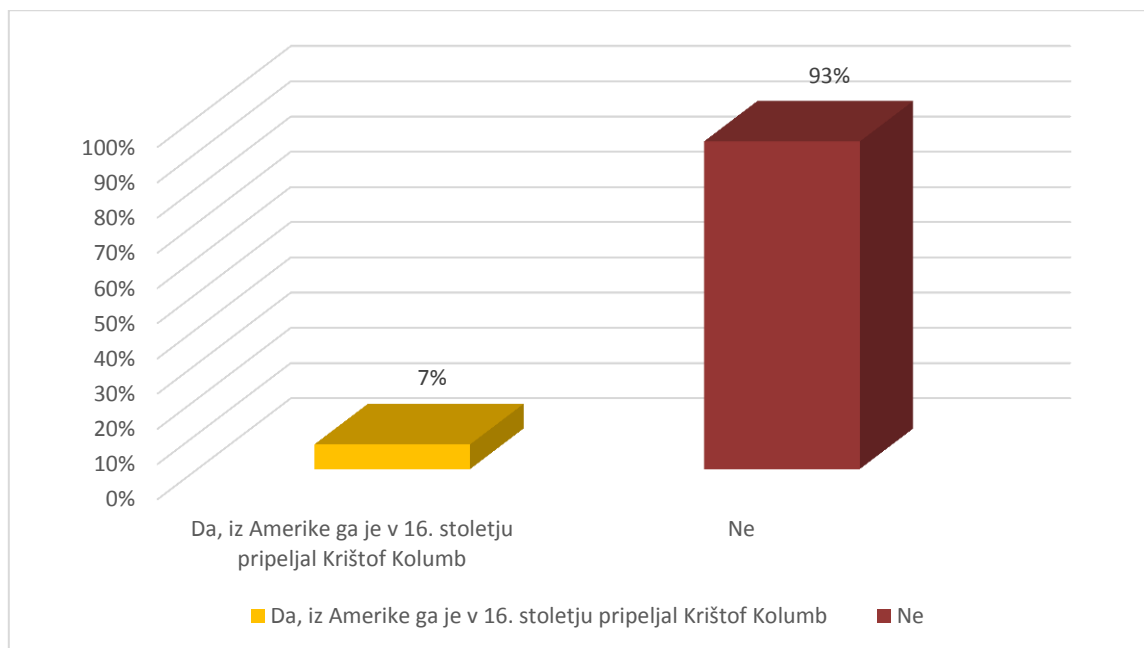
Slika 8: Spol

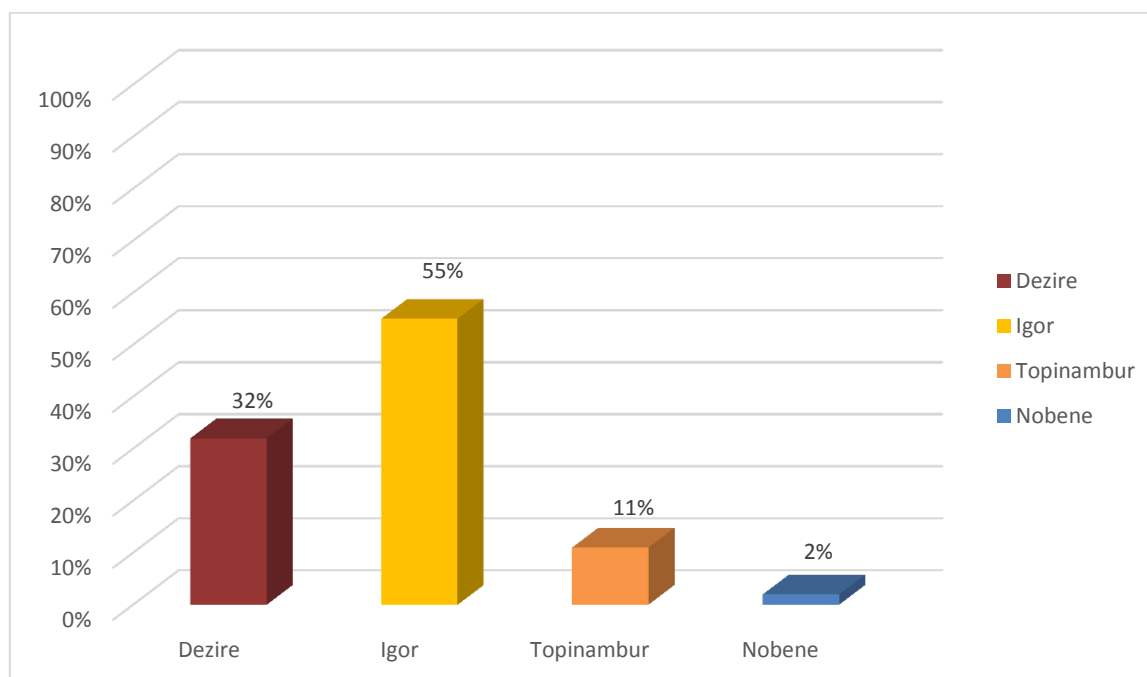
Slika 9: Kraj bivanja

Ugotovili smo, da so v anketi sodelovale pretežno ženske, glede na kraj bivanja je bilo največ

anketirancev iz Hajdoš.

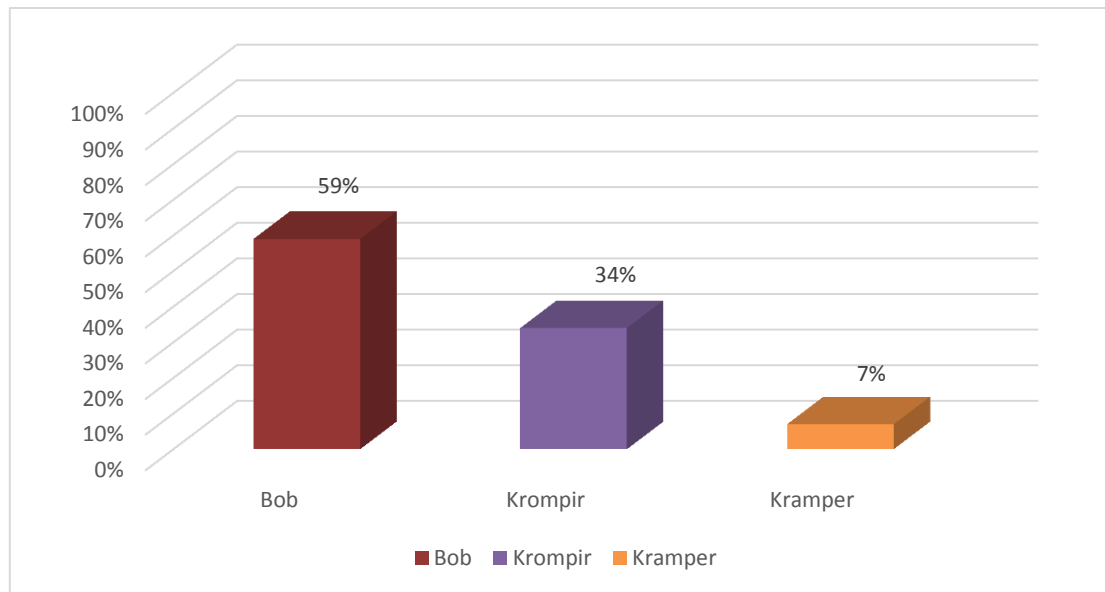

Slika 10: Ali veste kako in kdaj je krompir prišel v naše kraje?

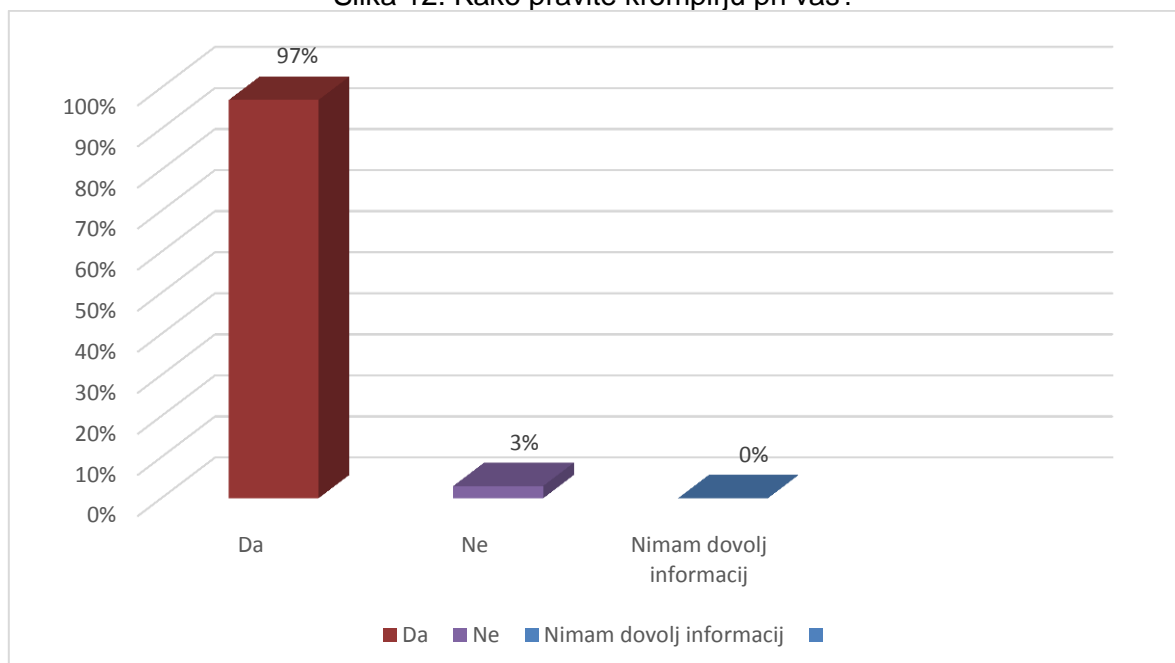

Slika 11: Katere vrste krompirja poznate?

Večina anketirancev ni vedela, kdaj in kako je krompir prišel v naše kraje. Največ občanov je napisalo, da poznajo sorte Igor in Dezire.

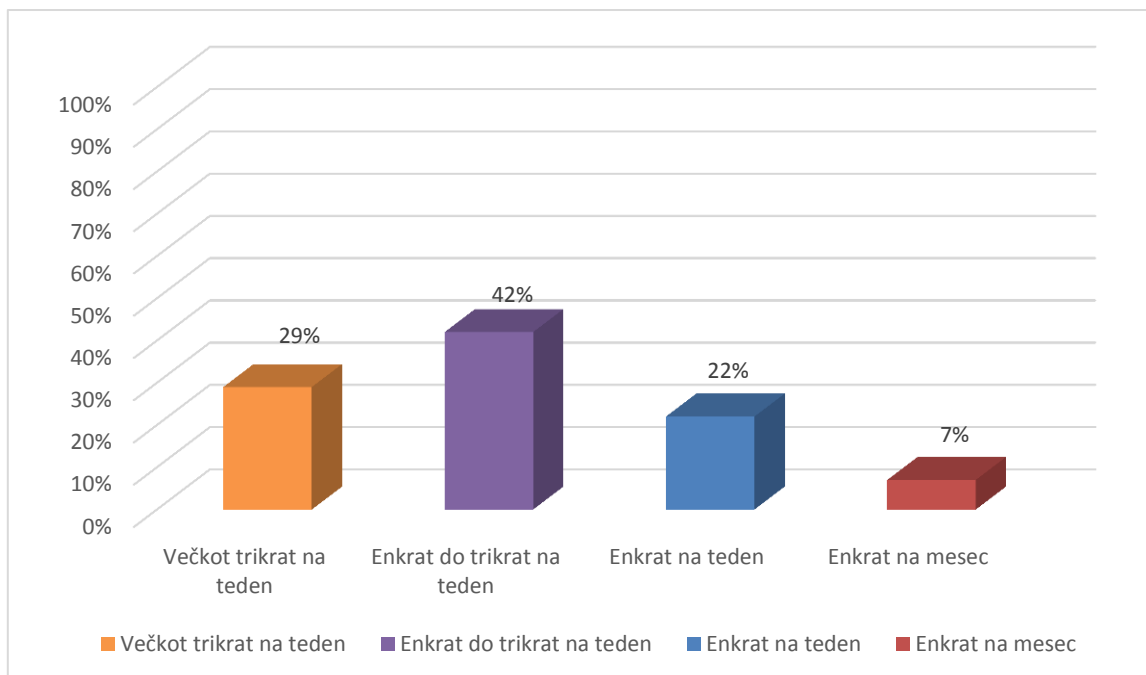

Slika 12: Kako pravite krompirju pri vas?

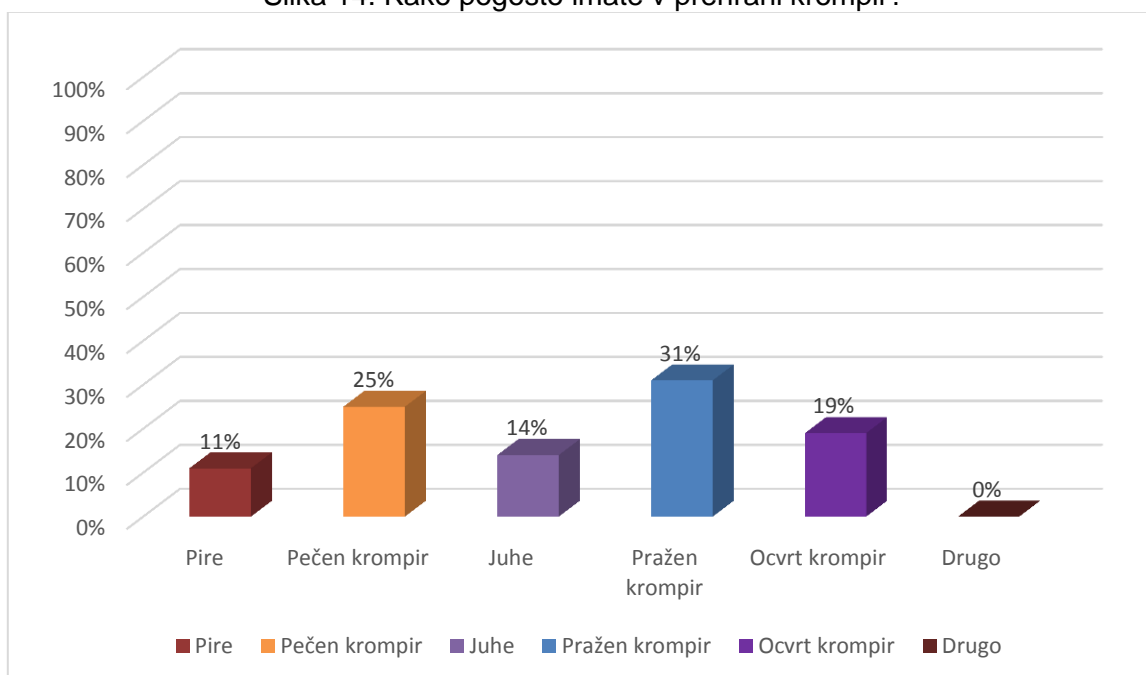

Slika 13: Pravijo, da je krompir osnova jedilnika marsikaterega gospodinjstva. Kaj menite o tem?

Rezultati so pokazali, da veliko ljudi v občini Hajdina krompirju pravi« buob« , ali pa krompir. Skoraj vsi pa menijo, da je krompir osnova jedilnika.

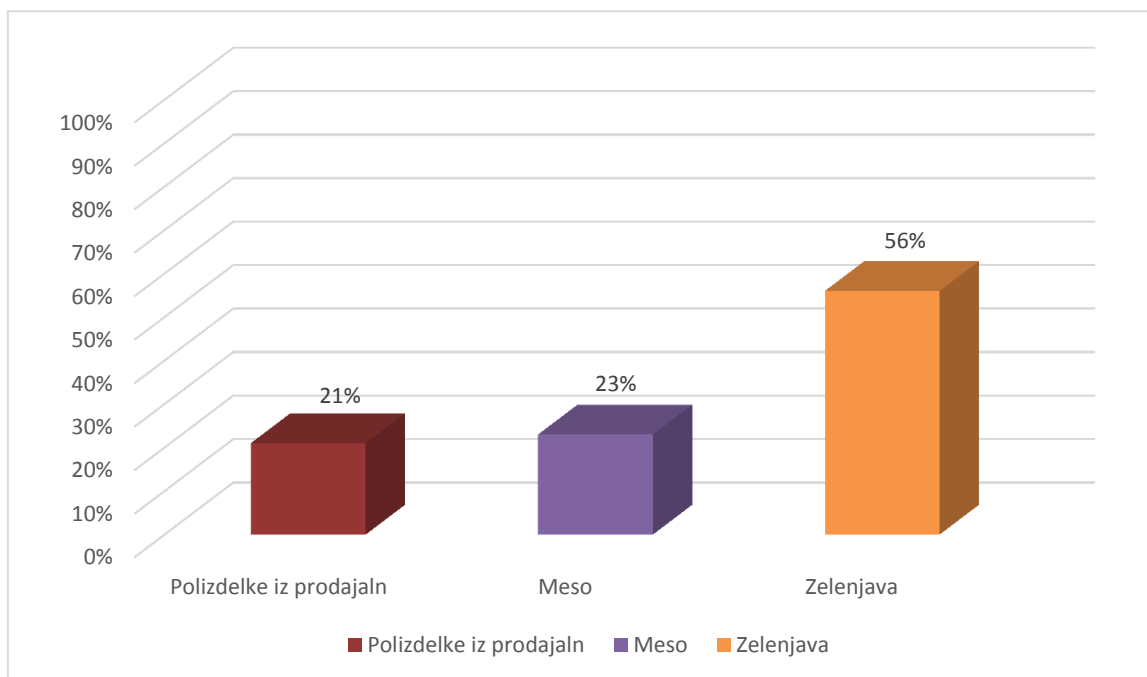

Slika 14: Kako pogosto imate v prehrani krompir?

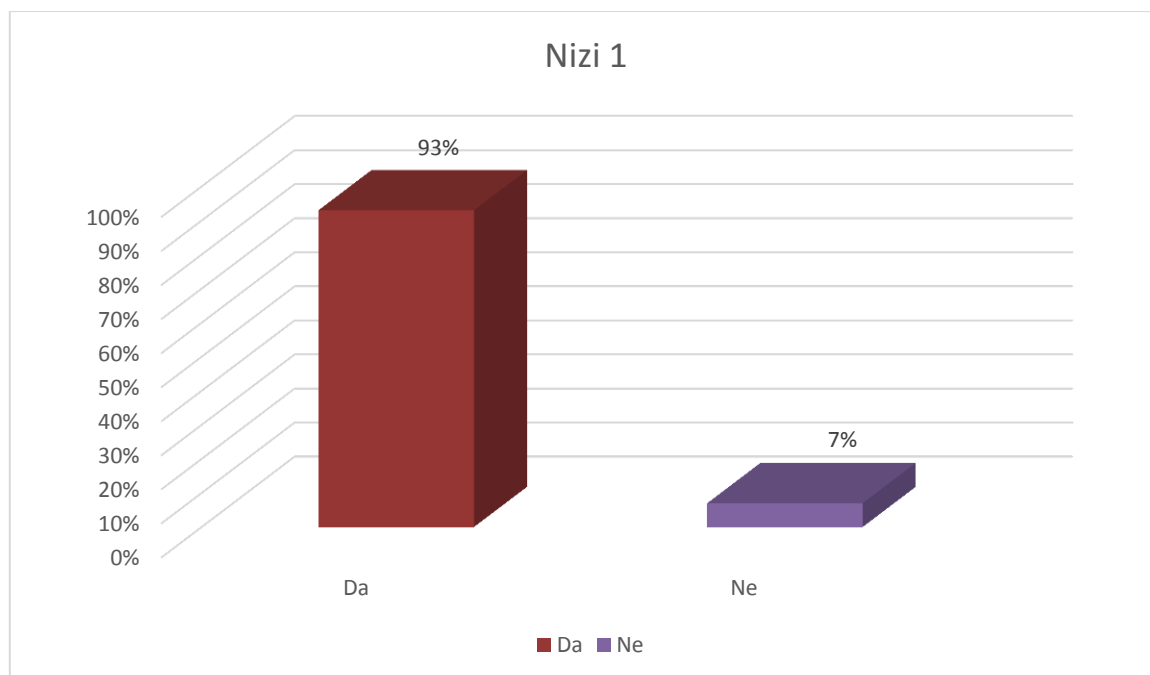
Slika 15: Kaj najraje kuhate iz krompirja?

Največ anketirancev ima krompir v prehrani enkrat do trikrat na teden, ostali več kot trikrat na teden, enkrat na teden ali enkrat na mesec. Največ anketirancev najraje kuha pražen, pečen ali ocvrt krompir.

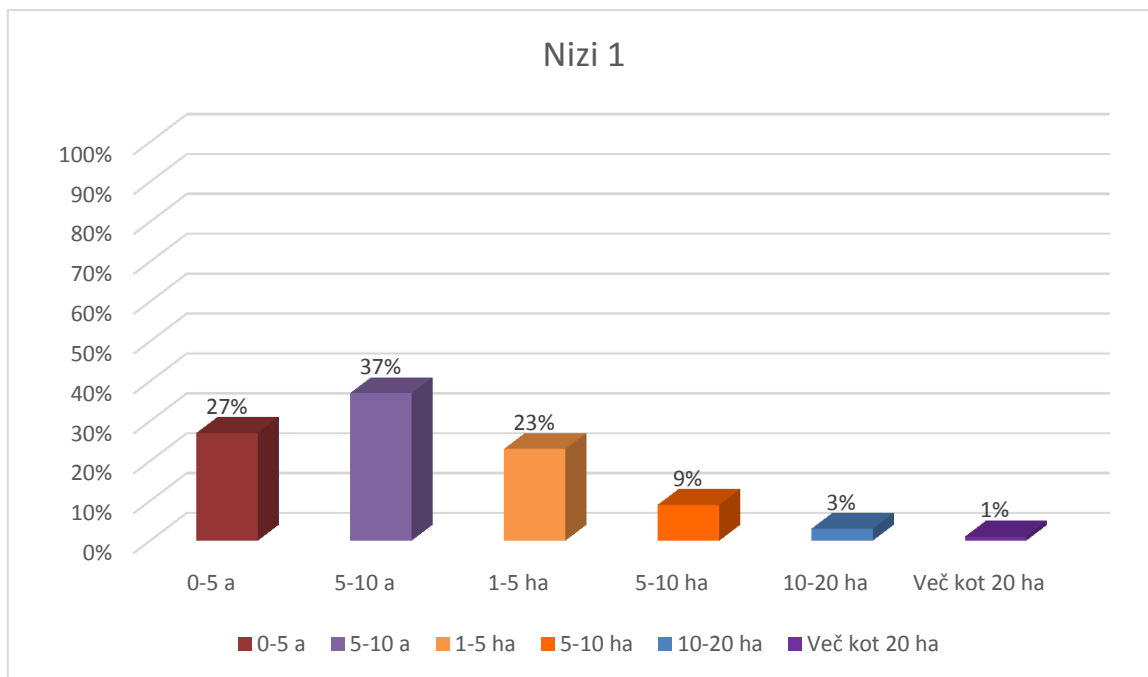
Slika 16: Kaj bi najprej zamenjali za krompir?

Največ občanov bi krompir najprej zamenjalo za zelenjavo, drugi tudi za meso ali polizdelke iz trgovin.

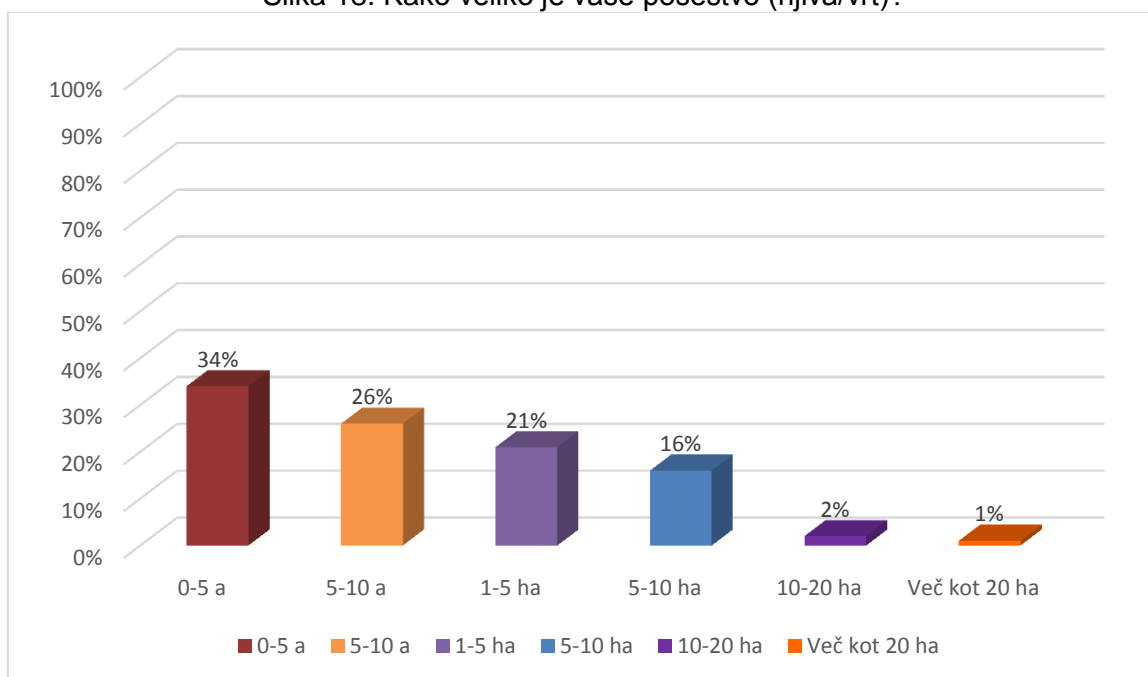

Slika 17: Kaj menite o sejmu krompirja na Hajdini, ki bi ga vsako leto organizirali jeseni?

Skoraj vsi občani se strinjajo z idejo o sejmu krompirja na Hajdini.

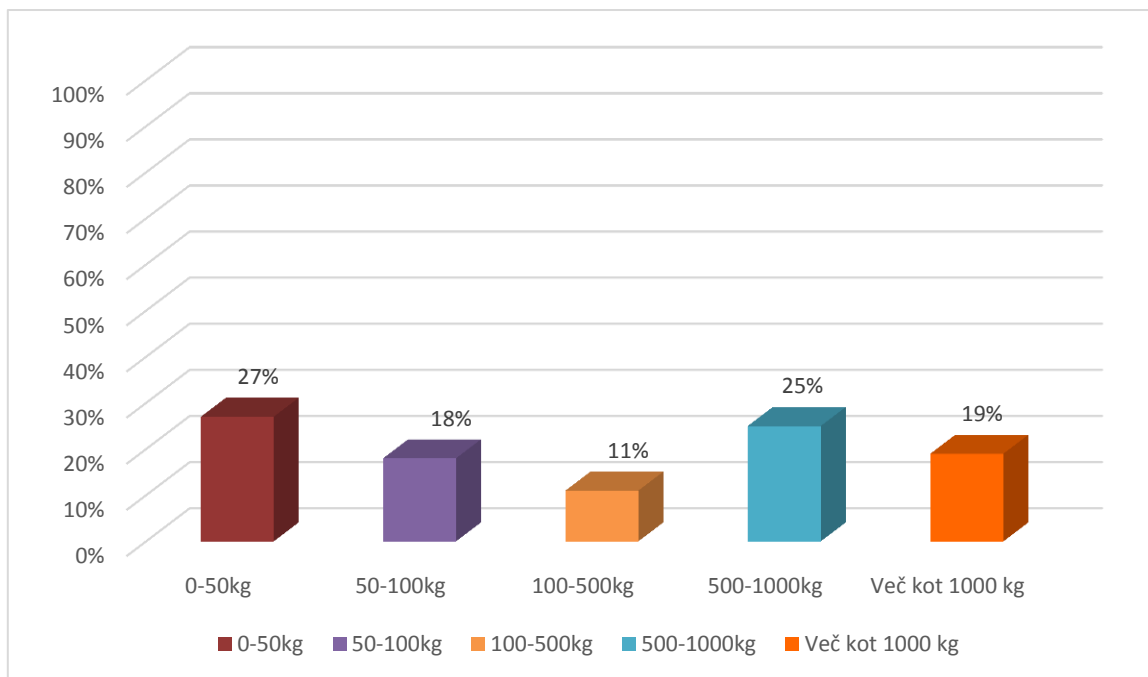

Slika 18: Kako veliko je vaše posestvo (njiva/vrt)?

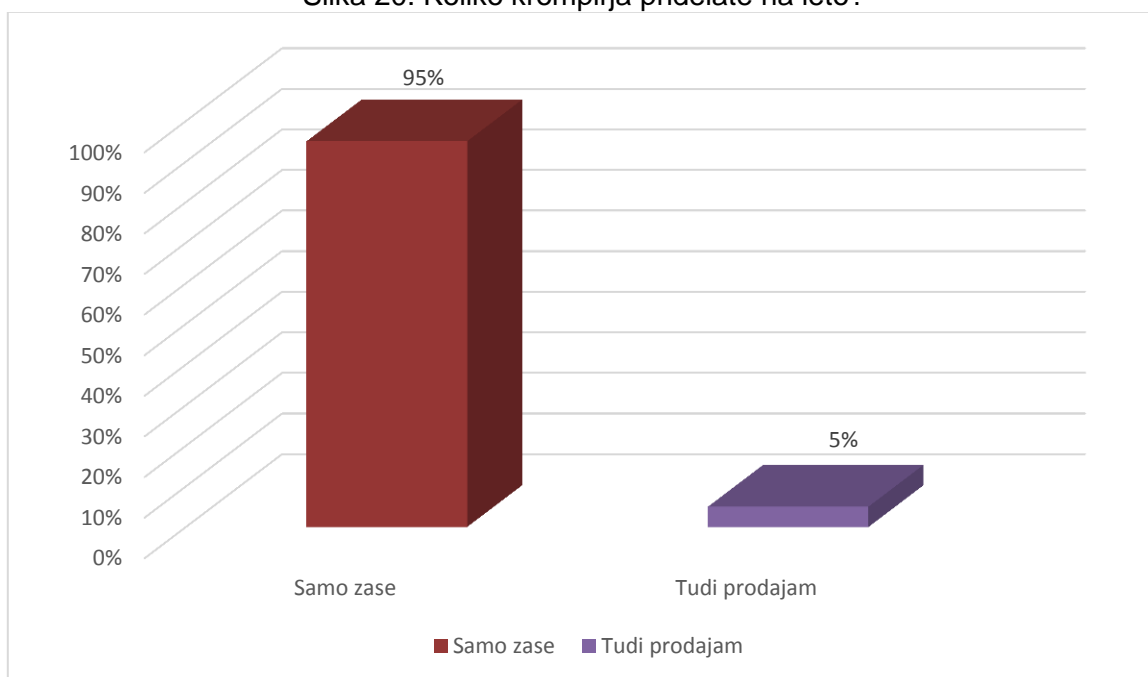

Slika 19: Koliko krompirja zasadite danes na vaši posestvi (njivi/vrtu)?

Večina anketirancev ima do 10 a njive ali vrta, na katerem jih največ zasadi prav tako do 10 a krompirja.

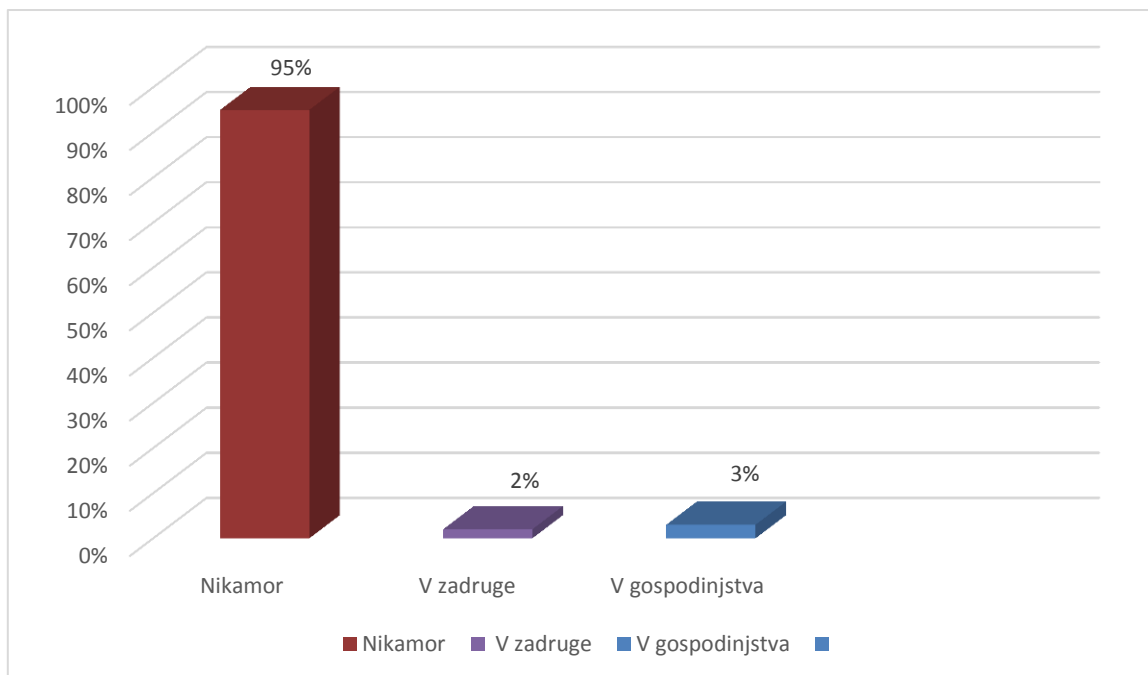

Slika 20: Koliko krompirja pridelate na leto?

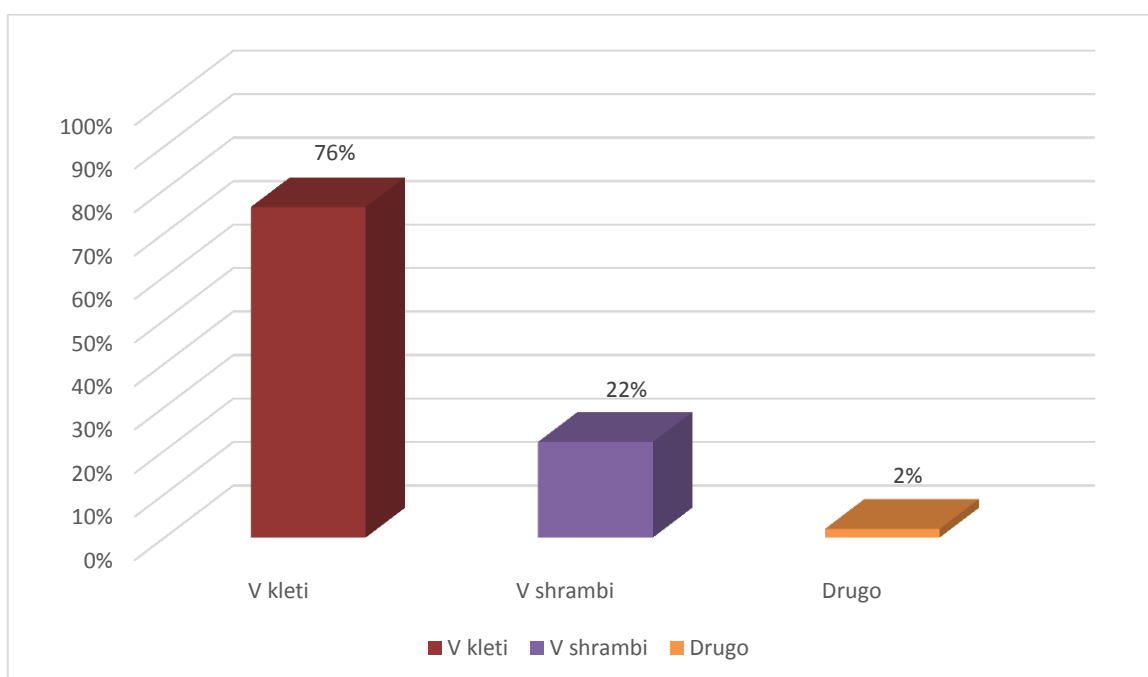

Slika 21: Ali pridelan krompir porabite samo zase ali ga tudi prodajate?

Ugotovili smo, da največ občanov pridelava do 100 kg krompirja, skoraj vsi pa ga porabijo samo zase.

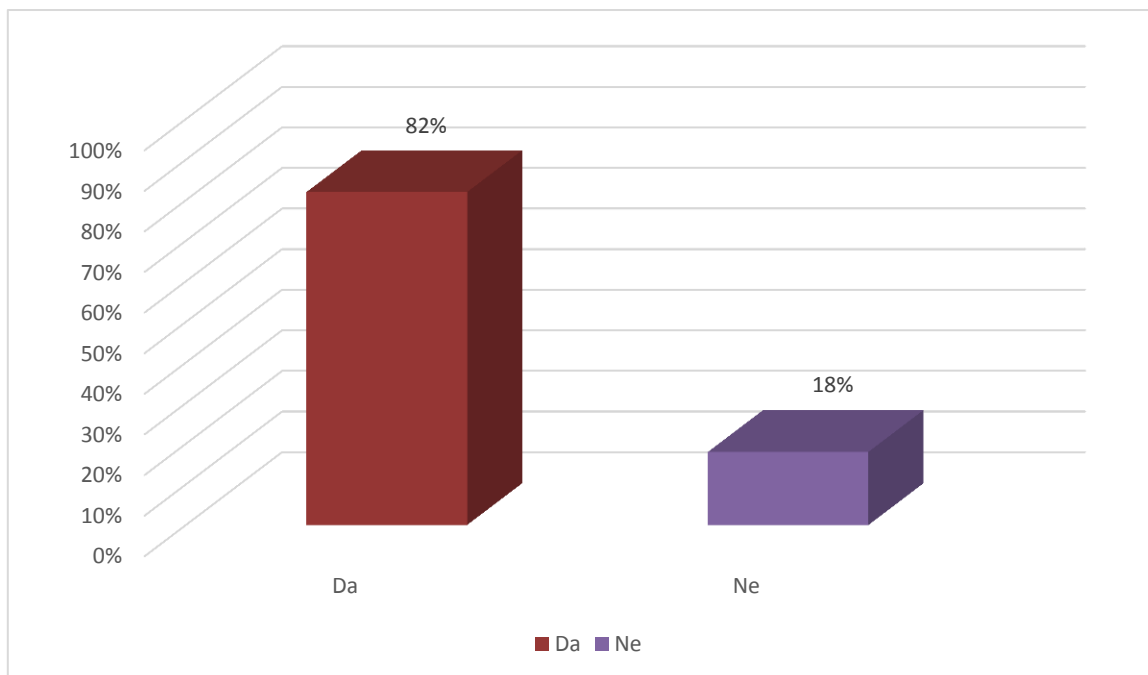

Slika 22: Kam prodajate krompir?

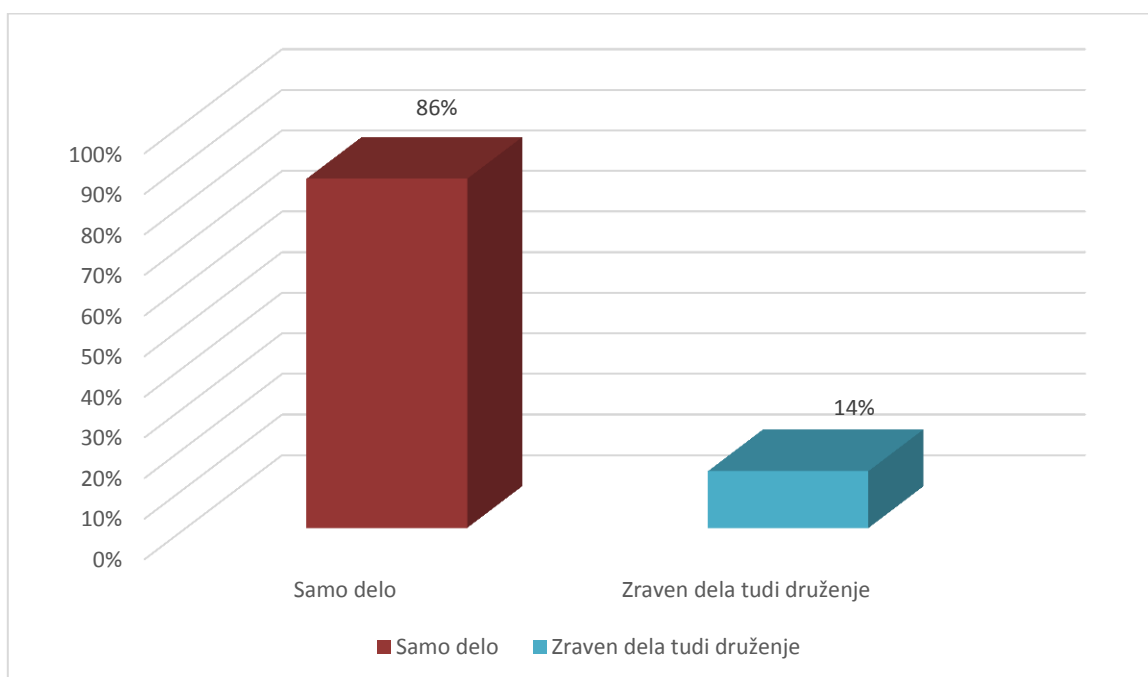

Slika 23: Kje skladiščite krompir?

Rezultati so pokazali, da največ ljudi krompirja ne prodaja, ostali ga prodajajo v zadruga ali gospodinjstva. Največ občanov krompir skladišči v kleti ali shrambi.

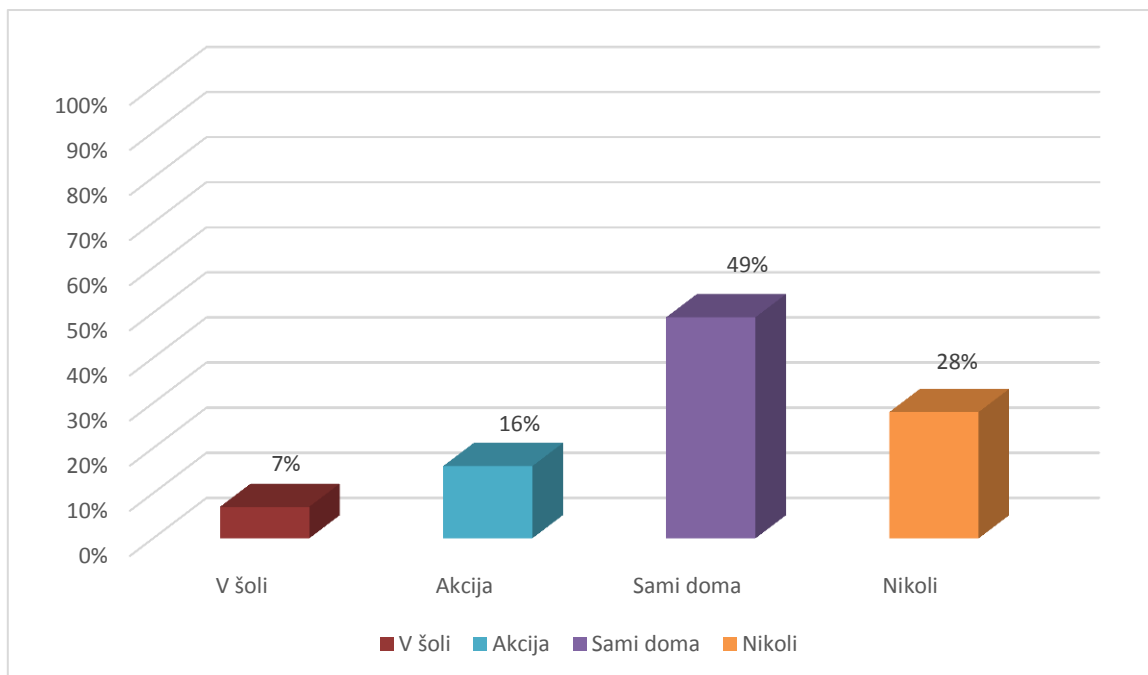

Slika 24: Ali ste prebirali in sortirali krompir sami?

Slika 25: Ali je bilo prebiranje krompirja samo delo ali tudi druženje?

Večina anketirancev je prebirala in sortirala krompir sama, prebiranje pa je večini pomenilo samo delo, nekaterim zraven dela tudi druženje.

Slika 26: Ali ste kdaj pobirali koloradskega hrošča? Kje?

Koloradskega hrošča še ni pobiralo 28 % občanov, ostali so ga večinoma pobirali sami doma, nekateri tudi v akcijah ali šoli.

5 RAZPRAVA

5.1 Rezultati hipotez

Ljudje - prebivalci se zavedajo pomena ohranjanja običajev in kulturne dediščine za naše zanamce.

Iz podatkov, ki smo jih pridobili pri svojem delu, je razvidno, da so potrdili naše domneve. Ljudje se zelo zavedajo pomena ohranjanja običajev, saj so znali znanja in spretnosti posameznikov nujno prenašati iz roda v rod in jih ohranjati za naše zanamce.

Večja prepoznavnost kraja v smislu trženja.

Tudi pri vprašanju trženja v smislu širše sejemske ponudbe je bila potrjena naša hipoteza.

Krajani in vodilni na občini in v Turističnem društvu si želijo različnih oblik druženje, prodajanja in informiranja, čemur so sejmi namenjeni.

Društvena dejavnost je v Hajdini že sedaj močna in povezana. Krompirjev sejem pa bi zagotovo še dodatno popestril že tako bogato ponudbo. To potrjujeta tudi anketa in intervju.

6 ZAKLJUČEK

Inovacijski predlog Semen preživetja je namenjen iskanju rešitev za postavitve krompirjevega sejma kot oblike druženja, informiranja in prodaje.

Ker smo želeli prispevati k širšemu pomenu tega projekta, smo v raziskovalni del privabili tudi občane. Z anketo smo omogočili sodelovanje širšemu krogu ljudi. Posebej smo v ta del privabili Društvo gospodinj Draženci, ki se je odzvalo našemu klicu in nam z razstavo semen popestrilo naše delo. Želja vseh društev je, da bi sejem deloval morda tedensko v dopoldanskem času in bi bilo na njem moč kupovati in ponujati.

Zavedajo se, da je tradicija ohranjanja kulturne in naravne dediščine v društvih preplet znanj in izjemnih projektov, s katerimi se že nekaj let promovirajo. S sejmom bi pridobili možnost trženja na način, ki bi jih združeval, svoje izkušnje pa bi tako prenašali na mlajše rodove.

Posebej smo bili veseli, da se je na našo prošnjo odzval tudi g. župan mag. Stanislav Glažar in potrdil naš predlog z željo, da bi projekt vzpostavili že kmalu.

Predsednica Turističnega društva Mitra gospa Sonja Brlek Krajnc je ob tem bila kritična. Zaveda se, da je ponudba na tržnici mogoča ob stalnih terminih. Domač kupec bo tisti, ki bo vzpostavljajl vez med prodajalci in promoviral pridelke in izdelke.

Ob sledenju tržne promocije pa je predsednica izpostavila, da je ob tem pomembna prepoznavnost semen in pridelkov v domačem okolju. Naslanja se na domačega porabnika, ki je zaradi nižjih stroškov potovanja najboljši kupec.

S tem predlogom torej želimo popestriti dogajanje v kraju v etnološkem, družbenem in gospodarskem smislu. Hipoteze v naši nalogi so bile potrjene. Sama postavitve sejma pa bi pripomogla k druženju in promoviranju dejavnosti in kraja, s katerim se tako radi istovetimo.

To kar ponujamo, je le izhodišče, ki bo, upamo, v pomoč in v razmislek vodilnim na občini, ko bodo iskali nove rešitve za uresničitev že začetih idej glede sejmov.

Poudarimo naj, da spomladi naše trgovine preplavi uvožen krompir iz toplih tujih krajev. To je slab marketing slovenskih trgovskih verig. Raje poiščite mladi krompir na tržnici ali sejmu ali pa si ga morda pridelajte kar sami.

Pridelovanje in poraba krompirja v svetu v zadnjih letih po podatkih FAO (FAO, 2011) naraščata, pri čemer je močan trend naraščanja v državah v razvoju z veliko prebivalstva (Kitajska in Indija), medtem ko v razvitem svetu tudi zaradi povečevanja pridelkov in tudi spremenjenih prehranskih navad zaznavamo upad površin s krompirjem. Podobno upada pridelava tudi v vzhodnoevropskih državah in državah, kjer so tradicionalno pridelovali izjemno veliko krompirja. V Sloveniji sajenje krompirja spet narašča, pridelka pa je toliko, da zadošča za samooskrbo.

Za konec:

Kadar ima kdo srečo oz. kadar mu kaj uspe, ne da bi to zaslužil s svojim znanjem, sposobnostjo in prizadevanjem, pravimo, da "ima krompir".

Med razsvetljenskimi ukrepi Avstroogrške monarhije, nekje v času Marije Terezije, je bila tudi uvedba gojenja krompirja. Kmetje se menda niso zanimali za krompir, povrhu vsega pa naj bi se tudi zelo dejavno upirali uvedbi te, za takrat nove poljedeljske rastline. Uničevali naj bi nasade.

Imeti krompir prihaja iz zavidanja vrednega položaja avstroogrskih vojakov, ki so morali nasade krompirja varovati pred kmeti. Straženje krompirja je pomenilo imeti srečo, ker je krompir stražarje varoval pred nevarnejšimi opravili.

<http://razvezaniezik.org/?page=imeti+krompir> (2016)

7 KAZALO SLIK

Slika 1: Jurijev sejem.....	4
Slika 2: Ožbaltov sejem.....	4
Slika 3: Katarinin sejem.....	5
Slika 4: Trg pred poslovno-stanovanjskim objektom (arhiv občine Hajdina).....	6
Slika 5: Razstava avtohtonih semen Društvo gospodinj Draženci.....	7
Slika 6: Domača avtohtona semena 15. Gospodinjkega večera Društva gospodinj Draženci.....	8
Slika 7: Obisk razstave domačih avtohtonih semen Draženčank (raziskovalke in mentorici) .	9
Slika 8: Spol	14
Slika 9: Kraj bivanja.....	14
Slika 10: Ali veste kako in kdaj je krompir prišel v naše kraje?.....	15
Slika 11: Katere vrste krompirja poznate?	15
Slika 12: Kako pravite krompirju pri vas?	16
Slika 13: Pravijo, da je krompir osnova jedilnika marsikaterega gospodinjstva. Kaj menite o tem?	16
Slika 14: Kako pogosto imate v prehrani krompir?	17
Slika 15: Kaj najraje kuhate iz krompirja?	17
Slika 16: Kaj bi najprej zamenjali za krompir?.....	18
Slika 17: Kaj menite o sejmu krompirja na Hajdini, ki bi ga vsako leto organizirali jeseni?	18
Slika 18: Kako veliko je vaše posestvo (njiva/vrt)?.....	19
Slika 19: Koliko krompirja zasadite danes na vaši posestvi (njivi/vrtu)?	19
Slika 20: Koliko krompirja pridelate na leto?	20
Slika 21: Ali pridelan krompir porabite samo zase ali ga tudi prodajate?.....	20
Slika 22: Kam prodajate krompir?.....	21
Slika 23: Kje skladiščite krompir?	21
Slika 24: Ali ste prebirali in sortirali krompir sami?	22
Slika 25: Ali je bilo prebiranje krompirja samo delo ali tudi druženje?	22
Slika 26: Ali ste kdaj pobirali koloradskega hrošča? Kje?	23

Dostop:https://www.google.si/search?q=krompir&biw=1366&bih=622&source=lnms&tbn=isc&sa=X&ved=0ahUKEwjhuO2orcfSAhUoLZoKHWqdChkQ_AUIBigB# slika na naslovnici (4.12.2016)

8 VIRI IN LITERATURA

Hajdina. Maribor: Ostroga, 2009. 9 – 51.

Hajdina. Ptuj: Vejica, Rado Škrjanec s. p., 2012.

Kerigan, M. Kako so živel. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2008. 122 – 123.

Leksikon Sova. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2006.

Miquel, P. Življenje v Rimu. V: Trenc – Frelj, I. Kako so živel v rimskih časih. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1989. 28 – 29.

Tematski leksikoni. Zgodovina. Tržič : Učila international, založba, d.o.o.2003. 379.

Dostop:www.hajdina.si (18.12.2016)

Dostop: http://www.kis.si/f/docs/Prodaja_slovenskih_sort_kror
(4.12.2016)

Dostop:<http://razvezanjezik.org/?page=imeti+krompir> (4.12.2016)

Dostop:<https://allevents.in/ptuj/o%C5%BEbaltov-sejem-2016/1664331927226523#>
(6.3.2017)

Dostop:<http://www.petv.tv/novice/splosno/to-soboto-na-ptuju-jurijev-sejem/> (6.3.2017)

Dostop:<https://discoverptuj.eu/katarinin-sejem-na-ptuju-tradicija-in-dediscina-trgovanja-na-ptujskem/> (6.3.2017)

Dostop:<http://aas.bf.uni-lj.si/december2012/12Dolni%C4%8Dar.pdf>, (12.2016)

Dostop:<http://sl.wikipedia.org/wiki/Krompir>, (24.2.2017)

Dostop:<http://www.kis.si/datoteke/Image/kis/SLO/POL/Sel-center-krompir/ZL-ODBIRA.JPG>,
(28.2.2017)